

ЕТИЧНИЙ КОДЕКС ПОСЕРЕДНИКІВ І ПОСЕРЕДНИЦЬ ОДНОЛІТКІВ СЛУЖБИ ПОРОЗУМІННЯ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Цей Кодекс було розроблено з урахуванням Етичного кодексу посередників і посередниць Національної медіаторської мережі ГО «Ла Страда-Україна».

Метою цього Кодексу є встановлення етичних основ та стандартів діяльності посередника/посередниці однолітків служби порозуміння закладу освіти.

Виконання та дотримання положень цього Кодексу є обов'язковим для посередника/посередниці служби порозуміння закладу освіти.

Організації та об'єднання посередників/посередниць однолітків можуть вільно визнавати цей Кодекс або брати цей Кодекс за основу при розробці власних етичних стандартів із обов'язковим посиланням на першоджерело та за умови забезпечення дотримання його положень.

1. Загальні положення

1.1. У цьому Кодексі терміни вживаються в такому значенні:

Служба порозуміння закладу освіти (далі – СП, служба) – це добровільне об'єднання медіаторів/медіаторок, посередників/посередниць із числа учасників/учасниць освітнього процесу, які пройшли навчання за відповідною освітньою програмою і розділяють цінності відновного підходу.

Посередництво¹ – процес, спрямований на виявлення, діагностику конфліктів і включає комплекс методів, спрямованих на врегулювання конфліктів, які застосовуються посередником/посередницею для допомоги сторонам конфлікту досягти згоди при його вирішенні.

Посередник/посередниця – особа, яка має відповідні фахові компетентності, а також спеціальні знання щодо інтервенції в конфлікт, методів розв'язання конфліктів/спорів та безпосередньо здійснює роботу зі сторонами конфлікту в процесі його врегулювання.

Посередництво однолітків – процес, спрямований на виявлення, діагностику конфліктів серед однолітків та включає комплекс методів, спрямованих на врегулювання конфліктів, які застосовуються посередником/посередницею однолітків для допомоги сторонам конфлікту досягти згоди при його вирішенні.

Посередник/посередниця однолітків – це здобувач/здобувачка освіти, який/яка має відповідні компетентності, а також спеціальні знання щодо інтервенції в конфлікт, методів вирішення конфліктів/спорів серед однолітків.

1.2. Посередник/посередниця однолітків застосовує різні методи/форми посередництва (комплексно чи окремо) для допомоги сторонам конфлікту (спору) знайти взаємоприйнятне рішення. При цьому посередник/посередниця однолітків у будь-якому разі не приймає жодних рішень з приводу конфлікту (спору).

1.3. Посередництво застосовується за взаємною згодою сторін посередництва з урахуванням принципів доступності, захисту та безпеки сторін посередництва, добровільної участі, рівності та активності сторін посередництва, незалежності та нейтральності посередника/посередниці однолітків, конфіденційності інформації щодо посередництва.

Посередництво не застосовується між потерпілою особою та особою, яка вчинила правопорушення або злочин, стосовно всіх форм гендерно зумовленого насильства, зокрема домашнього насильства, у випадках торгівлі людьми, жорстокого поводження з дітьми, булінгу.

---

¹ Впровадження відновного підходу, посередництва, медіації та практики функціонування служб порозуміння в закладах освіти: навч.-метод. посіб./В. Л. Андрєєнкова та ін. Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2023. 186 с. URL: <http://surl.li/tqjon>

Посередництво не проводиться в конфліктах (спорах), що впливають чи можуть вплинути на права і законні інтереси третіх осіб, які не є учасниками/учасницями цього посередництва.

1.4. Реалізація положень цього Кодексу у діяльності посередників/посередниць однолітків не повинна суперечити законодавству України та міжнародним стандартам захисту прав людини.

1.5. Посередник/посередниця-одноліток має підтримувати та поширювати ідеї суверенності України, її незалежності та неподільності.

2. Етичні вимоги до посередника/посередниці однолітків служби порозуміння закладу освіти

2.1. Незалежність і нейтральність.

Посередник/посередниця однолітків:

- має бути незалежним/незалежною від впливу третіх осіб на посередництво та його результат;

- має бути нейтральною особою, яка не є зацікавленою у змісті спору/конфлікту;

- допомагає сторонам конфлікту (спору) налагодити комунікацію, проводити переговори, досягти порозуміння.

2.2. Неупередженість.

Посередник/посередниця однолітків:

- завжди повинен/повинна застосовувати посередництво тільки в тих справах, у яких він/вона може залишатися неупередженим/неупередженою;

- має бути неупередженим/неупередженою у ставленні до сторін, фактів, суджень у конфлікті (спорі);

- не має права оцінювати поведінку та погляди сторін посередництва за винятком явного порушення ними правових та/або етичних норм або правил посередництва.

2.3. Толерантність та недискримінація.

Посередник/посередниця однолітків має поважати людську гідність учасників/учасниць посередництва та виявляти рівну увагу та доброзичливість до них. Не може бути привілеїв чи обмежень у ставленні до учасників/учасниць посередництва за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

2.4. Конфіденційність.

Посередник/посередниця-одноліток повинен/повинна конфіденційно зберігати всю інформацію, отриману під час застосування посередництва. Будь-яка інформація, конфіденційно повідомлена посереднику/посередниці-однолітку однією зі сторін, не повинна передаватися іншій стороні, за винятком випадків, якщо на це є згода іншої сторони або цього вимагає закон. Посередник/посередниця-одноліток має дотримуватися вимог щодо конфіденційності, визначених цим Кодексом.

2.5. Чесність і щирість намірів.

Посередник/посередниця однолітків:

- має забезпечити належне інформування сторін конфлікту про застосування посередництва; прагне в кожному конфлікті (спорі) допомогти його учасникам/учасницям порозумітися та мирним ненасильницьким шляхом знайти взаємоприйнятне рішення конфлікту (спору);

- допомагає сторонам виявити та реалістично оцінити власні інтереси та потреби, а також напрацювати варіанти домовленостей та альтернативи сторін.

2.6. Добровільність та самовизначення посередника/посередниці однолітків.

Посередник/посередниця однолітків:

- з власної волі бере участь у посередництві в конкретній справі. Загальні етичні передумови участі посередника/посередниці визначено розділом 3 цього Кодексу;
- може в будь-який момент відмовитися від участі у посередництві;
- самостійно визначає методи/форми, які будуть застосовуватися під час посередництва, враховуючи вимоги законодавства.

2.7. Компетентність посередника/посередниці однолітків служби порозуміння закладу освіти.

Посередник/посередниця однолітків:

- повинен/повинна бути компетентним/компетентною і мати необхідні знання у сфері посередництва;
- має підвищувати свою кваліфікацію та володіти актуальними навичками для ефективного вирішення конфліктів.

2.8. Етика відносин між посередниками/посередницями однолітків.

Етика відносин між посередниками/посередницями однолітків – це набір принципів та стандартів поведінки, які спрямовані на створення взаємної поваги, довіри та співпраці в команді посередників/посередниць однолітків. Це важлива частина успішної роботи в службі порозуміння та сприяє досягненню кращих результатів у вирішенні конфліктів.

Відносини між посередниками/посередницями однолітків мають будуватися на засадах взаємної поваги, слідуванням всім основним принципам етики, передбаченим цим Кодексом.

Відносини посередників/посередниць однолітків базуються на засадах прозорості, взаємоповаги, взаємопідтримки та дотриманням інтелектуальної власності.

3. Етичні передумови застосування посередниками/посередницями однолітків посередництва

3.1. Посередник/посередниця однолітків має відмовитися від участі у посередництві, якщо неможливо зберегти неупередженість, а також у разі конфлікту інтересів.

3.2. За наявності обставин, що можуть вплинути на незалежність, нейтральність або неупередженість посередника/посередниці однолітків, він/вона має повідомити про них сторонам посередництва, і може проводити посередництво лише за наявності згоди усіх сторін посередництва та якщо він/вона впевнений/впевнена в своїй здатності зберегти незалежність, нейтральність і неупередженість.

3.3. Посередництво є добровільним. Ніхто не може примусити сторони до посередництва.

4. Етика поведінки посередника/посередниці однолітків у посередництві

4.1. До початку посередництва посередник/посередниця однолітків:

- зобов'язаний/зобов'язана поінформувати сторони конфлікту (спору) про сутність посередництва, право сторін звернутися до фахівців/фахівчинь за відповідною консультацією;

- має пересвідчитися, що сторони посередництва правильно розуміють надану посередником/посередницею однолітків інформацію, включно з умовами забезпечення конфіденційності, а також усвідомлюють можливість їхньої відмови від участі в посередництві на будь-якій його стадії без пояснення причин;

- не має права розголошувати конфіденційну інформацію щодо посередництва та отриману під час застосування посередництва, за винятком випадків, передбачених законодавством та цим Кодексом, а також не має права використовувати таку інформацію у власних інтересах.

4.2. До початку посередництва посередник/посередниця однолітків має поінформувати сторони посередництва про те, що вимога щодо збереження конфіденційності не поширюється на інформацію про діяння, які загрожують життю,

здоров'ю учасників/учасниць посередництва або третіх осіб, а також на інші випадки, визначені законом чи домовленістю між ними.

4.3. Обов'язок нерозголошення конфіденційної інформації щодо посередництва та отриманої під час посередництва є безстроковим.

4.4. Посередник/посередниця однолітків забезпечує дотримання принципів добровільної, рівної та активної участі сторін у посередництві та розуміння сторонами умов і наслідків досягнутих домовленостей за результатами посередництва; діє абсолютно об'єктивно та з повагою по відношенню до кожної зі сторін.

4.5. Посередник/посередниця однолітків має право відмовитися від застосування посередництва на будь-якому його етапі в разі:

- прояву агресії з боку учасника/учасниці посередництва по відношенню до посередника/посередниці однолітків чи іншого/іншої учасника/учасниці посередництва у вигляді фізичного чи психологічного насильства, погрозу, шантажу тощо;

- прояву стороною посередництва намірів, відмінних від примирення чи врегулювання конфлікту (спору), іншої недобросовісної поведінки; явної незаконності дій та домовленостей сторін посередництва;

- якщо посередник/посередниця однолітків відчуває, що не володіє необхідними навичками або знаннями;

- за наявності інших поважних причин.

4.6. Посередник/посередниця однолітків зобов'язаний/зобов'язана відмовитися від застосування посередництва на будь-якій його стадії у разі втрати ним/нею нейтральності, неупередженості та незалежності.

4.7. Посередник/посередниця однолітків має утриматися від обговорення зі сторонами посередництва дій іншого посередника/посередниці однолітків.

5. Етичні аспекти популяризації діяльності посередника/посередниці однолітків

5.1. Посередник/посередниця однолітків надає учасникам/учасницям освітнього процесу інформацію про переваги ненасильницьких шляхів вирішення конфліктів (спорів), відновних практик у розбудові миру та захисту прав людини; протидії насильству, гендерній дискримінації та жорстокому поводженню з дітьми.

5.2. Для потреб популяризації посередництва однолітків і навчальних цілей посередник/посередниця однолітків може збирати та поширювати знеособлену інформацію про кількість, тривалість, зміст та результативність застосованих ним/нею посередництв.